

Магістр 1 курсу
факультету економіки і права ХНЕУ

ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Анотація. Досліджено потенціал підприємства – характеристику можливостей підприємства. Розглянуто зв'язок між потенціалом підприємства і конкурентоспроможністю підприємства, розкрито значення поняття "конкурентоспроможність потенціалу підприємства".

Аннотация. Исследован потенциал предприятия – характеристика возможностей предприятия. Рассмотрена связь между потенциалом предприятия и конкурентоспособностью предприятия, раскрыто значение понятия "конкурентоспособность потенциала предприятия".

Annotation. The potential of the enterprise – that is characteristic features of the enterprise was investigated. The relationship between potential competitiveness of enterprises and businesses was considered, the meaning of the concept of competitive potential of enterprises was determined.

Ключові слова: потенціал підприємства, конкурентоспроможність потенціалу підприємства, виробничий потенціал.

У сучасних економічних умовах важливу роль у конкурентоспроможності підприємства відіграє його потенціал, об'єктивна інформація про стан і тенденції розвитку потенціалу підприємства дає можливість робити прогнози та розробляти стратегії розвитку, складати плани та приймати ефективні управлінські рішення, тобто підвищувати рівень конкурентоспроможності, тому питання визначення потенціалу підприємства є досить актуальним.

Метою статті є дослідження потенціалу підприємства як основи його конкурентоспроможності.

Взагалі термін "потенціал" (від лат. "*potentia*" – потужність, сила, приховані можливості) розглядають як можливості, засоби, джерела та запаси, які ще не виявилися, що можуть бути використані задля вирішення певних завдань, досягнення конкретних цілей та бажаних результатів [1, с. 5].

Вивченням та розглядом потенціалу займалися багато вчених, такі як: Отенко І. П. [1], Анчишкін А. І. [2], Краснокутська Н. С. [3], Новікова М. М. [4], Федонін О. С. [5], проте ця тема потребує подальшого більш детального розгляду.

Одним із перших розглядом терміна "потенціал" займався Анчишкін А. І., автор охарактеризував поняття "потенціал", включивши в нього набір ресурсів, які в процесі виробництва приймають форму факторів виробництва. Цей ресурсний підхід до концепції виробничого потенціалу свого часу отримав чимале поширення

У сучасній літературі на сьогоднішній день виділяють три основні напрями у формулюванні поняття "потенціал".

Представники першого напрямку – ресурсного – стверджують, що потенціал – це сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних видів ресурсів.

Друга група авторів розглядає потенціал як систему матеріальних та трудових факторів (умов, складових), що забезпечують досягнення мети виробництва.

Вчені третього напрямку розглядають потенціал як здатність комплексу ресурсів економічної системи виконувати поставлені перед нею завдання. На їх думку, потенціал – це цілісне уявлення про єдність структури і функції об'єкта, вияв їх взаємозв'язку [2, с. 68].

Потенціал підприємства як поняття більш вузьке відносно поняття "потенціал". Основним змістом терміна "потенціал підприємства" є відображення та оцінка поточних і майбутніх можливостей економічної системи перетворення вхідних ресурсів за допомогою властивих їй персоналу підприємницьких здібностей в економічні блага задля задоволення в такий спосіб суспільних інтересів.

Потенціал підприємства можна охарактеризувати чотирма основними рисами: потенціал підприємства визначається його реальними можливостями в різних сферах соціально-економічної діяльності, причому не тільки реалізованими, а й нереалізованими з будь-яких причин; можливості будь-якого підприємства здебільшого залежать від наявності ресурсів і резервів, що не використовуються у виробничій діяльності. Тому потенціал підприємства характеризується також і певним обсягом ресурсів, як залучених у виробництво, так і незалучених, але підготовлених для використання; потенціал підприємства визначається не тільки і не стільки наявними можливостями, а ще й навичками різних категорій персоналу до його використання з метою виробництва товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального прибутку і забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку виробничо-комерційної системи; рівень і результати реалізації потенціалу підприємства, обсяги виробленої продукції або отриманого прибутку визначаються також формою підприємництва та адекватною їй організаційною структурою [2, с. 72].

Серед різноманіття напрямів визначення поняття "потенціал" можна виділити суб'єктивні та об'єктивні складові форм прояву потенціалу.

Об'єктивні складові пов'язані з матеріально-речовинною та особовою формами потенціалу підприємства. Вони споживаються й відтворюються в тій чи іншій формі в процесі функціонування. До них належить: інноваційний, виробничий, фінансовий потенціал та потенціал відтворення.

Суб'єктивні складові пов'язані із суспільною формою їх прояву. Вони не споживаються, а виступають як передумова, як загальноекономічний, загальногосподарський соціальний чинник раціонального використання об'єктних складових. До суб'єктивних складових потенціалу підприємства відносять: науково-технічний, управлінський, організаційної структури управління, маркетинговий та логістичний потенціал [3, с. 124].

Таким чином, можна стверджувати, що потенціал підприємства є джерелом конкурентних переваг, та виділити поняття "конкурентоспроможність потенціалу підприємства".

Конкурентоспроможність потенціалу підприємства – комплексна порівняльна характеристика, яка відображає ступінь переваги сукупності показників оцінки

можливостей підприємства, що визначають його успіх на певному ринку за певний проміжок часу відносно сукупності аналогічних показників підприємств-конкурентів [4, с. 76].

Формування конкурентоспроможного потенціалу підприємства безпосередньо пов'язане з можливостями його виробничого потенціалу.

О. Федонін визначає виробничий потенціал як наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції [5, с. 14].

Виробничий потенціал також слід розглядати як сукупність функціонуючих ресурсів, які спроможні виробляти певний обсяг продукції. Тому можна стверджувати, що виробничий потенціал є поліструктурною системою, до складу якого входять: потенціал землі та природно-кліматичні умови; потенціал технологічного персоналу, потенціал основних фондів; потенціал оборотних фондів; потенціал нематеріальних активів.

Головним у діяльності будь-яких підприємств постає питання вдосконалення системи управління розвитком та використанням виробничого потенціалу як основи підвищення конкурентоспроможності підприємства, основними завданнями є оцінка та визначення основних об'єктів і напрямів, які визначають ступінь зростання та використання виробничого потенціалу, внесення змін у ці елементи, їх модернізацію відповідно до тих стратегічних завдань, які ставляться перед підприємством. Виконання цих завдань можливе, якщо правильно та коректно оцінити всю сукупність чинників, що визначають виробничий потенціал підприємства, а також створити відповідні системи управління, що забезпечать реалізацію намічених програм та планів на підприємстві.

Отже, можна зробити висновки, що ефективна діяльність підприємства залежить не тільки від високого рівня конкурентоспроможності підприємства, його достатнього майнового потенціалу, але й від компетенції персоналу, що функціонує на підприємстві, й ефективності його внутрішньої організації.

Наук. керівн. Матвієнко-Біляєва Г. Л.

Література: 1. Отенко И. П. Стратегическое управление потенциалом предприятия : научное издание / Отенко И. П. – Х. : Изд. ХНЭУ, 2006. – 256 с. 2. Анчишкин А. И. Наука-техника-экономика / Анчишкин А. И. – 2-е изд. – М. : Экономика, 1989. – 384 с. 3. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. / Краснокутська Н. С. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с. 4. Новікова М. М. Системне управління трудовим потенціалом підприємства : монографія / Новікова М. М. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 212 с. 5. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ. – 316 с.